

ב"ה
ב"ה

ליל הסדר

שלי

חב"ד
כל הלב לכל אחד

יו"ר: הרב יוסף יצחק אהרונוב

יוצא לאור עלידי המרכז לעזרי שליחות

כתיבה: א. שמלי • עריכה ד. גרוזמן •

ציורים: יחיאל בלאיש • עיצוב: אליעזר מרגליות

נא לשמור על קדושת המדריך

שְׁלוֹם יְלָדִים!

הַגְּדָה זֹ נִכְתְּבָה עֲבוּרְכֶם, חֲבֵרִים יְקָרִים
כְּדֵי שֶׁבְּלִיל הַסֹּדֵר לֹא תִרְדְּמוּ אֶלָּא תִשָּׂאֲרוּ עֵרִים.

תְּבִינּוּ מָה קוֹרָה, וְעַל מָה מְדַבְּרִים
וְלֹא תִצְטָרְכוּ כָּל הַזְּמַן לְחִכּוֹת לְהַסְבִּירִים.

בְּהִתְחִלָּה יֵשׁ הַרְבֵּה שְׁאֵלוֹת
אוּלֵי הֵן אֶפְלוּ נִרְאוֹת מְבִלְבְּלוֹת,

אֶךְ כְּשֶׁתִּקְרְאוּ בְּהַגְדָּה, תִּפְתְּעוּ לְגִלוֹת
שְׁאֵתֶם יְכוּלִים לַעֲנוֹת עֲלֵיהֶן בְּלִי בְּעֵינֹת!

אֲזַ אֵל תִּשְׁכְּחוּ לְשִׁתּוֹת אַרְבַּע כּוֹסוֹת מִיץ עֲנָבִים,
וְלִטְעוֹם מְרוֹר (אֶפְלוּ שֶׁלֹּא אוֹהֲבִים).

וּמִצָּה כְּמוֹבֵן, אָסוּר לְשִׁכַּח!
אֲזַ בְּהַצְלָחָה, וְחַג כָּשֵׁר וְשִׂמְחָה!

הרבה יותר מארבע קשיות

הי, לפני שאנחנו מתחילים, יש לנו שאלות בשבילכם!

התשובות מפזרות בתוך שברי מצה לכל ארך החוברת שבידכם.

כשתפגשו באחת כזו דפדפו בבקשה לכאן, ובדקו אם יש מה שעכשו יותר מובן. אנחנו מבטיחים, בלי נדר שהכל יתבהר עד סוף ליל הסדר...

מי נרדם מתחת לכרית ולא במטה?

ומי דקה ובכלל לא מתגאה?

את מה טובלים בחרסת מתוקה?

ומי לפני אמה נרות מדליקה?

את מה כתבו לנו כדי שלא נתבלבל?

ולמי עונים, אפילו שהוא לא שואל?

את הכוס של מי ממלאים עד שהיין נשפר?

וכמה שאלות שואלים, שלא נשכח...

לאיזה לילה קוראים 'ליל שמורים'?

ומה עוזר לנו להשאר ערים?

איזה כריך אוכלים באמצע הסעודה?

ומה שותים לכבוד אמירת ההגדה?

נרות חג

את כל הבית כְּבַר נְקִינוּ
וְעָכְשׁוּ הוּא מְצַחֵחַ,

את הַחֶמֶץ מִזְמַן שְׂרַפְנוּ
וְלִבְשׁוּ בְּגָדֵי חַג.

אם וּבֵת יִחַדּוּ תִגְשְׁנָה
לְהַדְלִיק אֶת הַנְּרוֹת,

עֵינַיִם תַּעֲצֹמְנָה וּתְבַקְשְׁנָה
בְּרָכוֹת, תַּפְלוֹת חֲרִישִׁיּוֹת.

מִמְרוֹם הַנֵּה יוֹרְדִים
אוֹרוֹת שֶׁל חַג וְקֹדְשָׁה,

סָבִיב עוֹמְדִים הַיְלָדִים
וּמְבַקְשִׁים בְּלִחִישָׁה:

הַשֵּׁם, אֲנֵא שְׁמַע נָא
תַּפְּלַת יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל,

שֶׁהָצְרוֹת כְּבַר תַּפְּסֻקְנָה
וַיְבוֹא כְּבַר הַגּוֹאֵל

שיר:

עֲבָדִים הָיִינוּ
עֲבָדִים הָיִינוּ, הָיִינוּ,
עַתָּה בְּנֵי חוֹרֵין, בְּנֵי חוֹרֵין.

ליל הסדר

הלילה כבר ירד על כל העיר
והנרות דולקים באור בהיר.

השלחן ערוך, הכל כל כך יפה
כמה התכוננו ללילה הזה.

זה הלילה שהשם קרא לו ליל שמורים
בו הוא שומר עלינו מדברים רעים.

זה הוא הלילה בו יצאנו ממצרים
וזה ממש הלילה של מכת בכורות.

תכף נתחיל, אחת ושתיים,
לקים את המצוות שאליו קשורות.

כל כך הרבה דברים קרו בלילה אחד
ליל הסדר הוא לילה קדוש ומיוחד.

קַעֲרָה

בְּקַעֲרָה עֲגָלָה שֶׁשָּׂה יוֹשְׁבִים
וּמִסְתִּירִים בְּתוֹכָם סוּדוֹת חֲשׁוּבִים.

קַעֲרָה מְפֹאֶרֶת, עֲגָלָה -

מָה אֶת מְכִילָה? מָה אֶת מְגָלָה?

הַזְרוּעַ - חֲתִיכַת בֶּשֶׂר צְלוּיָה מִמֶּשׁ
מִזְכִּירָה אֶת קִרְבַּן פֶּסַח שֶׁבְּמִקְדָּשׁ.

מְרוּר וְחֲזָרֶת מְרִים וְחֲרִיפִים, מ... לֹא טְעִים
מִסְפָּרִים שֶׁבְּמִצְרַיִם לַיהוּדִים הָיָה מֵר וְלֹא נְעִים.

הַכֶּרְפֶּס מְסַקֵּרן אוֹתָנוּ הַיְלָדִים
וְהַחֲרֹסֶת דּוֹמָה לְטִיט שֶׁאֵתוֹ עֲבָדוּ הַיְהוּדִים.

הַבִּיצָה מִזְכִּירָה אֶת קִרְבַּן חֲגִיגָה
נֹאכַל אוֹתָהּ אַחֲרֵי הַכּוֹרֵךְ, בְּתַחֲלַת הַסְּעוּדָה.

וּמִתַּחַת לְקַעֲרָה - מִי שֵׁם מְצִיאוֹת?
נְחֲשֶׁתֶם נְכוֹן! שְׁלוֹשׁ מִצּוֹת!

סימני הסדר

בְּלִיל הַסֵּדֶר יִשְׁנָם הַרְבֵּה מְצוּוֹת וּמִנְהָגִים
וְכַדֵּי שְׁלֹא נִתְבַּלְבַּל נִתְנוּ לָנוּ סִימָנִים.

קֵל לִזְכֹּר אוֹתָם! הֵם בְּחֵרוּזִים
וְיֵשׁ גַּם מִנְגִּינָה, מְכִירִים?

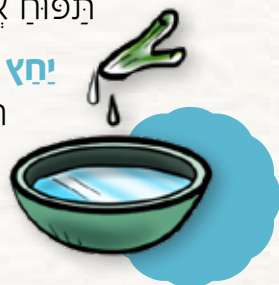
קֹדֶשׁ - בְּהִתְחִלָּה, מְקַדְּשִׁים עַל
הַיַּיִן.

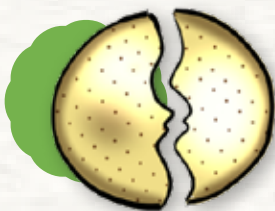
וְרֵחַץ - נוֹטְלִים יְדַיִם וְלֹא
מְבָרְכִים, בִּינְתֵימִים.

כֶּרֶפֶס - טוֹבְלִים בְּמֵי מַלַּח וְטוֹעֵמִים
תְּפוּחַ אֲדָמָה אוֹ בָּצֵל.

יַחַץ - אֶת הַמַּצָּה הָאֲמָצְעִית
חוֹצִים וְחָצִי לְאֲפִיקוֹמֵן
מְחַבְּיָאִים בְּצֵד.

מְגִיד - אוֹמְרִים
אֶת הַהֲגָדָה וְהַיְלָדִים
שׁוֹאֲלִים אַרְבַּע קִשְׁיוֹת אֶת
אָבִא.

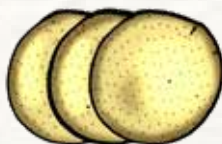

רְחֻצָּה - שׁוֹב נוֹטְלִים
וְהַפְּעַם מְבָרְכִים,
סִבְבָּה?

מוֹצִיא מַצָּה -

מְבָרְכִים שְׁתֵּי בְּרָכוֹת עַל
הַמַּצָּה וְאוֹכְלִים.

סימני הסדר

מרור - טועמים כמה מר
ובעבודת פֶּרֶךְ נזְכָּרִים.

כורף - לוקחים מִצָּה עם

מרור - בִּיחַד צָרִיךְ, כִּי גַם הַלֵּל

בְּזִמְנוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה
אוֹכְלִים בְּכָרִיךְ.

שֶׁלַחן עֹרֵף - אוֹכְלִים
סְעוּדַת חַג טְעִימָה וּמְזִינָה.

צפון - אֵת

הָאֲפִיקוֹמוֹן הַמְטָמֵן

מֵהָר מַחְזִירִים מֵהַשָּׁנָה...

ברך - בְּרַכַּת הַמְּזוֹן,

לְהוֹדוֹת לְאֱלֹקִים עַל
הַסְּעוּדָה.

הלל - עַל הַנְּסִים צָרִיךְ

לְהַלֵּל אֵת ה' וְלוֹמַר:

"תּוֹדָה!"

נרצה - מְכַרְיָזִים בְּקוֹל רֶם וְחִזָּק

כְּפָלִים:

"לשנה הבאה בירושלים!"

זוֹכְרִים אֵת הַסְּדֵר? לֹא מֵתְבַלְבְּלִים?
אֵז קְדִימָה, הִפְכוּ אֵת הַדָּף וְאָנוּ מֵתַחִילִים!

מִצָּה

מִצָּה דָקָה, מְרַבֶּעֶת אוֹ עֵגְלָה
כְּמָה שׁוֹנָה הִיא מֵהַחֲלָה!

זוֹ שְׂמֵנִמְנָה, תּוֹפֶחֶת
מְלֵאָה טַעַם וּמִנְפֶחֶת.

וְהַמִּצָּה עֲשׂוּיָה רַק מִמִּים וּמִקֶּמַח
אֵין בָּהּ שֶׁמֶן, אֵין בָּהּ מֶלַח.

כְּשֶׁהַיְהוּדִים מִמְצָרִים רָצוּ לְבָרַח
הִבְצִק שְׁלֵהֶם לֹא הִסְפִּיק לְתַפֵּחַ!

אָבֵל בְּלִיל הַסֹּדֵר הִיא כֹּה אֱהוּבָה,
רַק בָּהּ אֶפְשָׁר לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה!

כֹּל אֶחָד אוֹכֵל לְפָחוֹת אַחַת (אֶפְשָׁר יוֹתֵר)
וְלוֹמֵד מִמֶּנָּה צְנִיעוּת, לֹא לְהִתְפָּאֵר

לא להתנפח, להתגאות על החבר
להיות פשוטים, אמתיים, לדעת לוותר.

את המצה אוכלים בנוחות
ובהסבה לצד שמאל כמו מלכים
ולפני האכילה שתי ברכות מברכים:

ברוך אתה אֱדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
המוציא לחם מן הארץ.

ברוך אתה אֱדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת מצה.

שיר:

שמחה רבה

שמחה רבה, שמחה רבה,
אביב הגיע, פסח בא!
תפרו, תפרו, תפרו לי
בגד עם כיסים.
מלאו, מלאו, מלאו כיסי
באגוזים.

אַרְבַּע כּוֹסוֹת

בְּלִיל הַסֵּדֶר, אֶת זֶה אַתֶּם וְדַאי יוֹדְעִים
שׁוֹתִים כָּלֶם, הַמְבַּגְּרִים וְגַם הַיְלָדִים -

אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, וְאִם לֹא אוֹהֲבִים
אֶפְשָׁר גַּם אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל מִיץ עֵנָבִים.

הַכּוֹס הָרֵאשׁוֹנָה הִיא לְקַדוּשׁ, כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, בְּסַעֲוֹדָה
הַכּוֹס הַשְּׁנִיָּה הִיא לְכַבּוֹד אֲמִירַת הַהֲגָדָה

הַשְּׁלִישִׁית הִיא הַכּוֹס שֶׁל בְּרַכַּת הַמָּזוֹן
וְלְכַבּוֹד הַהֵלֵל אֲנִי שׁוֹתִים גְּבִיעַ אַחֲרוֹן.

אֶת הַכּוֹסוֹת שׁוֹתִים בְּנוֹחוֹת
וּבְהִסָּבָה עַל צַד שְׂמָאל, כְּמוֹ מְלָכִים.

רַק בְּזִהְיוּת, שֶׁהַיַּיִן לֹא יִשְׁפָּךְ
עַל הַבְּגָדִים הַחֲגִיגִיִּים

וּמְבַרְכִים:

בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי - אֵ-
לֹהֵנוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
בוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

טובלים

שמתם לב שבלייל הסדר
כל הזמן טובלים?
במי מלח מטבילים תפוחי אדמה ובצלים
ובחרסת מתוקה מטבילים מרור מר,
זה לא נראה לכם מוזר?
אם כן, אז צדקתם! ומה המטרה?
התשובה פשוטה וממש ברורה -
שתשאלו שאלות ותקשו קשיות,
ועד סוף הסדר תשארו ערים בלי בעיות...
לפני אכילת הכרפס יש לברך כהלכה
ולכון גם על המרור בברכה:
ברוך אתה אדני-י א-להנו מלך העולם,
בורא פרי האדמה.

אַרְבַּע הַקְּשִׁוֹת

ליל הסדר! ליל הסדר? הכל כה מבלבל!
איזה סדר יש בלילה הזה בכלל?
קורים פה דברים כל כך מוזרים,
ויש לי כמה שאלות לשאול את המבגרים:
מדוע הלילה במי מלח טובלים תפוח אדמה
ואת המרור המר בתוך חרסת טעימה?
בכל שבת אחרי הקדוש מגיעות חלות רכות -
והיום מתחת למפית ישנן מצות דקיקות!
בכל לילה אוכלים ירקות בכל מיני צבעים
והלילה הביאו מרור קזה - מר ולא טעים!
ובמקום פשוט לשבת ולאכל -
נשענים כמו מלך על צד שמאל?

אבא, ענה לי על השאלות -

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות.

שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם
אחת הלילה הזה שתי פעמים:

שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ או מצה
הלילה הזה בלוי מצה:

שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות הלילה
הזה מרור:

שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין
מסבין הלילה הזה בלנו מסבין:

הגדה

השם הכה את פרעה הרשע
והספור צריך לעבר אצלנו בתורשה.

כשהשם גואל אותנו בכוח
זה דבר שאסור לשכח!

לכן בכל שנה אנו מספרים
את גדלת השם על פרעה והמצרים.

וכך את הספור מדור לדור מעבירים
וגם אחרי אלפי שנים עדין זוכרים!

ולספר את הספור בדיוק, איך נדע?
לשם כך כתבו לנו את ההגדה!

ביחד חשוב לומר בקול:

"פסח, מצה ומרור".

אַרְבַּעַה בְּנִים

כָּל שְׁנָה הֵם יוֹשְׁבִים פֹּה, בְּנִים אַרְבַּעַה
שׁוֹאֲלִים שְׁאֵלוֹת וּמְקַבְּלִים תְּשׁוּבָה.

כָּל אֶחָד שׁוֹאֵל בְּדֶרֶךְ שְׁלוֹ
וּמְקַבֵּל תְּשׁוּבָה שֶׁהִכִּי מִתְאַיְמָה לוֹ.

הַחֲכָם רוֹצֵה לְדַעַת בְּדִיוֹק מָה לַעֲשׂוֹת
וּמִסְבִּירִים וּמְפָרְטִים לוֹ אֶת הַהֲלָכוֹת.

הַרְשַׁע מְלַגֵּל: "בְּשִׁבִיל מָה כָּל זֶה בְּכָל־ל?"
וְאוֹמְרִים לוֹ: נְדָמָה כִּי מִמְצָרִים טָרַם יֵצֵאת.
בְּגֵאֵלָה, גַּם אוֹתָךְ ה' יִגְאֵל!

הַתָּם שׁוֹאֵל "מָה זֶה" וְלֹא מוֹסִיף עוֹד מְלֵה אַחַת.
אֶת כָּל הַסְּפֹר נִסְפָּר לוֹ בְּנִחַת.

'שְׂאִינוּ יוֹדַע לְשִׂאוֹל' פְּשוּט לֹא מְדַבֵּר!
אֲנַחְנוּ צְרִיכִים, בְּלִי שִׂישְׂאֵל, לַהֲסַבִּיר וּלְבַאֵר.

מְרוֹר כּוֹרֵךְ

מְרוֹר הוּא פְּשוּט שֶׁרֶשׁ מֵר, בְּאִסָּה!
אֶפְשֶׁר לִקְחַת שֶׁרֶשׁ חֲזָרַת אוֹ חֶסֶה
מְבָרְכִים וְטוֹעֲמִים כְּמָה מְרִים
הֵיוּ חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּעִבּוּדַת הַמִּצְרִים.

**כְּרוֹךְ אֶתְּהָ אֲדֹנָי-אֵ-לֵהֲנוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מְרוֹר.**

כְּתוּב: "עַל מִצּוֹת וּמְרָרִים יֹאכְלֵהוּ"
וְהַלֵּל הַזֶּקֶן הֵבִין שֶׁפְּרוּשׁ הַפְּסוּק הוּא:
שֵׁישׁ לַעֲשׂוֹת כְּרוֹךְ שֶׁל מִצָּה וּמְרוֹר,
וְלֹא לִשְׂכַח כְּמוֹבֵן
לְהַכְנִיס בְּתוֹכּוֹ חֲתִיכַת בֶּשֶׂר
צְלוּי מֵהַקְּרָבָן.

אֲבֵל הַיּוֹם אֶת קְרָבָן פֶּסַח לְהַקְרִיב אִי אֶפְשֶׁר,
אֲזַ מְכִינִים אֶת הַכְּרוֹךְ בְּלִי הַבֶּשֶׂר.

עלה גדול של חסה בין שתי מצות
זה כל מה שצריך לעשות.
נאכל אותם יחד בהסבה,
ונזכר ב'כורך' שהלל הזקן עשה.

פן עשה הלל בזמן שבית המקדש היה קיים היה פורך
פסח מצה ומרור ואוכל ביחד. כמו שנאמר על מצות
ומרורים יאכלהו.

שיר:

והיא שעמדה

והיא שעמדה לאבותינו ולנו
שלא אחד בלבד עמד עלינו
לכלותנו אלא שבכל דור
ודור עומדים עלינו לכלותנו
והקדוש ברוך הוא מצילנו
מידם.

הכורך!

כוסו של אליהו

במרכז השלחן כוס עומדת
מכסף טהור בעטורים מקשטת.

למי מחכה כוס כה יפה?
עבור מי מלאו בה יין עד השפה?

זה הכוס של אליהו הנביא זכור לטוב
שעובר עכשו מבית לבית מרחוב לרחוב.

כל שנה הוא מגיע ומשאיר פה ברכתו
אולי השנה אצכה לראותו?

אַפִּיקוֹמֶן

סוף סוף הגענו אל האפיקומן,
אותו שָׁבַר מִצָּה מְנַמְנֵם
אתם זוכרים? אותו עֵטְפָנוּ בְּמִפִּית
וְהִחְבְּאנוּ מִתַּחַת לְכָרִית...
אך אוי, היכן הוא, לֵאן נַעֲלֵם?
בלעדיו הַסֵּדֶר לֹא יִהְיֶה מְשֻׁלָּם!
לא, אל תִּדְאָגוּ, אֲנַחְנוּ לֹא גוֹנְבִים...
את המצות של התורה אֲנַחְנוּ מְאֹד אוֹהֲבִים.
הנה הוא, מתחת לכרית, בְּסֵתֶר
מְחֻכָּה שְׁנִסִּיִּים בּוֹ אֶת לַיִל הַסֵּדֶר.
מי שָׁרַעַב שְׂיֵאכֵל עֲכָשׁוּ, יְדִידִי,
אַחַר כֵּן זֶה כֶּבֶר יִהְיֶה מְאַחֵר מְדִי -
אַחֲרֵי הָאֶפִּיקוֹמֶן לֹא אוֹכְלִים שׁוּם דָּבָר
עַד... מִחֵר!

לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם!

